

azonnal Uram Barátomat személyesen fogom tudósítani. Régen szándékozom Szászvárosra menni, de ezen felettébb alkalmatlan ut céloom tellyesítésétől s e közben kedves Uram Barátom ölelésétől megfosztot. De reményilem nem sokára, talán még ünnepek előtt, szerencsém, mellynek óhajta mellett vagyok

Kedves Uram Barátom

igaz tisztelő Baráttya
Kerekes Mihály

Kivül cím:

Tisztelendő Sipos Pál urnak
barátságos tisztelettel

Tordason.

Közli KRISTÓF GYÖRGY.

AMADE LÁSZLÓ KIADATLAN VERSEI.

(Második közlemény.)

10.

1. Telhetetlen éhség marja te szívedet;
Örökös fájdalom kínozza testedet?
és szünetlen járja minden tetemedet?!
és: a mint érdebled; úgy végezd éltedet.
2. Hazugságnak minden dicséreted vélye;
Könyörgésedet is szitoknak itéllye!
hited az Égh és föld: átkát ne kéméllye.
Búdnakis ne légyen se hossza; se széllye.
3. Gyászkoróra vállék nálad a szüzesség
Ellenséged legyen a' szemérmesség.
ell pirulás helett halaván színesség
új, új gyalázatban soha se legyen végh.
4. Az fő és köz rend közt ne tudgy külömséget,
egyaránt itéllyed gazdag; és inséget.
Meg tsallon ha nyujt is? ki ki reménséget
mindenhez egyaránt mutass szívességet.
5. Fátumok ereje rád szállyon véletlen,
egy szóvall mindenben csak légy szerencsétlen!
mért voltáll az hívhez oly gaz; és: hitetlen!
az I(ste)n(ség)hez is voltáll Istentelen.
6. Hiv érdemed szerént Szíved is így jára,
Sok Szotserságodnak (?) mért nem volt határa,
annyi hivednek: mért voltál kárára
azért: rekesszen el: hitelenség zára —
7. Fojtogasson — s- olyan végh léleghzetésed
ezer haláll; légyen véghseő pihenésed
kezdődgyék s- ne szünnyék soha szenvedésed
... éltedbül halálra menésed.¹

¹ A papiros szakadt, elfoszlott, azért hiányzik az első szó.

8. De! mégsem kívánom. Változok szívemben!
Noha ezt kívántam keserűségemben
Légyen azért: részed irgalmass béreemben
Áldgyon meg az Isten! mégh is mindenekben.
9. Szégyenlem s megh vallom; így szíved megh csala
Kire: meghekküdtem volna: hogy hív vala;
Csuda: hogy ki nem tört a' nehéz nyavala;
S- sokszor ell nem szakadt életem fonala.
10. Megh hallgattyák: tudom! panaszimat Egek!
talán föll derülnek búbánat fellevegek!
az kik általl jártak: mint az hegyes szegek;
most is csak fél holtan, étetlen lebegek.
11. Azért szerencsétlen! légy: holtigh szívedben
Mivell gyilkoss voltál meg próbált hívedben!
Csúff légy és selpess légy minden beszédidben
Nevetségh akadozz minden lépésidben.¹
12. Panaszidra Egek hogy némák legyenek?
és: mint szalma lázat czégérnek tegyenek?
ámbáris megh vallom: nem kitsin szégyenek;
de! azt az hív szivek kívánnyák szegények.
13. Hogyha sohajt; senki rád ne? figyelmezzen?
Véghső szükséghedben; neis kegyelmezzen?
Nap, hold, csillagh neked soha ne kedvezzen
álnok s- hitetlennek minden nyelv nevezzen.
14. Szerencséd kereke álhatatlan légyen;
midőn becsületet akarsz: legyen szégyen!
Egy falat kenyeret eb tüled se végyen;
és: mégh a' koldus is: néked jót ne tégyen.
15. Köszönöm valaha! ha vélem jót tettél
tsak szem pillantásighis ha nékem kedveztél
s- olykor egy hajóban én velem eveztéll
s- valaha kincsednek tsak egyszer neveztéll.
16. Köszönöm! és hidd ell? bizony! meg hálálom!
mert az jó tétemény előttem nem álom;
egy piczin kis jót is ezernek találom.
így — haladó szívnek magam declarálom.
17. Köszönöm! leghkissebb jót? ha tüled vettem;
megh bótsás ha miben teneked vétettem;
s- tsak egy punctumban is kedved ellen tettem
Isten fizesse megh ezerszer helettem.
18. Ha? kegyess volt olkor kegyességed szeme
Kikhez sötetségh volt csillagoknak neme,
Nem lesz ell felejtve azoknak érdeme,
Nem lesz ell felejtve azoknak teteme.

¹ Akadozz helyébe előbb valami *sánta*-val kezdődő szót akart írni.

19. Voltis szavaidnak sokszor édességhe;
édes ajakidnak tetszett ékességhe,
ritka mosolgasid hódétott szépséghe
és tagadhatatlan mindenben épséghe —¹

11.

- 1^{mus} Mivel szivem Veled! és: nem lehet velem!
Alázatos borul te hozzád levelem!
Noha kínnyaimat ezekkel nevelem!
Néked mindenemet ezekkel szentelem.
- 2us Nehéz bár kétt szívnek távúl hívnek lenni!
Kintelen Levelem, azért mesze mennyi!
bokros affectusim koszorúban szennyi!
Nincs száma azoknak, azért: tudmeg mennyi?
- 3us Mennyi színye vagyon? pásit virágoknak,
és: az kikeleti kertbeli (mezei) ágoknak?
Vagy az ki csucsozó! Új ojtoványoknak!
Annyi sok nemei az affectusoknak.
- 4^{tus} Nézd: kelő s- nyugovó sugarit napoknak!
Csudáld! sok seregét égi csillagoknak!
Hiv fohászodásim! csak: semmi azoknak!
Csak: árnyik! s setétség éj' s- napi ragyoknak.
- 5^{tus} Nincsen az hiv Szívnek! törvénye 's határa
meg böcsülhetetlen! Carbunculus ára!
Ámbár: minden szívnek van ahoz vására!
Alig: egynek haszna! és: ezernek kára.
- 6^{tus} Nagy hasznom szivedben? ámbár: ezer károm!
de: én csak te tüled! szerencsémet várom!
bár: Égen; bár: Földön! ösvényidet járom!
Te vagy én jó Pajsom! bástyám! és: kö-várom.
- 7^{mus} Te! Te! vagy életem! Te! halál! s- reményem!
Minden Fátumimban! Te! biztató kényem!
ha? holt-halaványis! Rósát adó színyem!
Nyugalmas étzakám! virasztó napfínyem.
- 8^{vus} Te! Te! vagy jó kedvem! Te! vagy bosszúságom!
Te vagy én zöldellő, Te! vagy aszszu ágom!
Czitromom! narancsom, jószagú Virágom!
Te! vagy én mindenem! éyem! és: világom.
- 9^{nus} Nemtudgya azt senki! kiért? ki mit szenved?
Érette! Sziviért! kinlódik, és: senyved.
Ah! mennyi szivekett? fogott lépet, s- enyvett:
Tyranának! mondgyák mások: gyász szerelmed.²

¹ Amade megjegyzése: «NB., a mint megmondottam, az szádat ki sőprüzem. Csak gondolod, hogy hiszom(?) Nem küldtek. Küldök.»

² Az ív felzetén: B. Amade László Magyar Versei.

12.

- 1mo Mivel: én teveled: te! nem lehetz velem?
Bócsájtom te: hozzád keserves Levelem!
Mivel: minden felüll! ez a veszedelem
'S Szívem bárkájára! sohonnand jó! szelem.
- 2do Égő Affectusim! mintt tűz láng, buzognak!
Az kik: ezer féle kinokat okoznak;
Nem úgy: mint az Hangyák lépését nyomoznak,
Hanem: Végh Órára, 's halálra áldoznak.
- 3^{tis} Énis menék hozzád, hozzád! ha mehetnék,
Te! volnál? Te? Nálad személyben lehetnék?
Én? én Te éretted! csudákat tehetnék?
Te? Tüled! én! érted reváncot vehetnék!
- 4to Te tudod ki vagyok? énis! tudod! Szívem
Ki vólttam? Ki vagyok? Ki lészek? én Hivem!
Tudod! nincsen rosda szerelmem szívemben
Rosdát nem keresek! Hív! arany hívemben.
- 5to De! hogy: távul létünk! törtintt az: Egektüll!
És: az szívárványos színes Felleghektüll!
Már: csak egy mást ércsük! Pennázó Jegyektüll,
'S az hív Papyroson! jegyzett billegekrüll.
- 6to Az szegény szív! ha nem szólhat? Sír! írását
Küldi szegény! titkon! zokogó sírását
Ámbár! ha? veheti? ámbár! nem is mássát
De: méghis kérdezi! ha? hall? vagy éll? társát.
- 7mo Ámbár azért: közel, nem lehetek véled
S ámbár nálom nélkül vigh Életed éled,
Mind van nékem dolgom? böltsen ell itéled
Mivel távull Lévén! szemmel nem szemléled.
- 8vo De! Bár távul vagyok? látlak! tündérségben
Látok! bár! borruált égh? egy csillagot Eghben
És: abban Tégedet páratlan szépségben
Áldgyon is megh! az Égh! örökös Épségben.
- 9mo Itt: vagyok én! Te! nem vagy? (Ah) melly: Nagy kín az,
És ebbül Milliom, melly sok nagy kín! származ!
Tsak: az ki próbállya tudgya: micsoda? az!
S legh jobban szenvedí! azt, az ki hív s Igaz.
- 10mo Egy szívnek! egy mástúl! távull! 's meszsze lenni
Keserves! azt mástúl, mégh csak! említeni
Nem hogy: mégh minékünk! ilyen sorsban lenni
Hogy lehetne? egy mást: mégh ell felejtenni.
- 11mo Hasíttya szívemet! hajnal hasadása!
Mert: fele szívemnek Nálad Csillaghzása
Ha? Te! ébretz? énis! Köztünk Pírulása
Pírul Kettőnk szíve! hógy: távull Jutása.
- 12mo Hógyha együtt vólnánk, az Hainalt átkoznám
Az korán virradó Nappot rá okoznám
Minden mentséghemet ellenére hoznám!
Késsőbbben virradna, mászszorra áldoznám.

- 13to Ha az nap virrad is? mi hasznom fényében
Ha szívem? valóban vagy: nincs reményében?
Tsak: olyan keserves reggel föll-keltében?
Valamint, hogy: gyászos! Estve lementében!
- 14to Te! vagy ennek oka: sötét napom fénye
Te vagy: sugárinak! nincs; életemben kénye!
Nincs érdeme! szívem! sok tett Teteménye
Ezer mese volna! ezeknek örvénye.
- 15to Sajnálom én aztis! hogy ha Delet érek?
Az középső Napban! fél napot ismérek!
Gustusomra, semmi Appetitust mérek!
Jó! Izü Falatot! bennem: nem: ismérek. [igérek]
- 16to Ha? Phoebus Lovait! nyugtára meríthi
Órző Pásztor nyáját ha? haza téríti
Ezzel Szívem Este! mégh sem szelidíti!
Hanem: Uj kínokra! újra! kinszeríti.
17. Jai! mert: az Ey uyra! emeli sátorát,
Látom! Csillaghoknak! tündöklő táborát
Sok bűh! bánatoknak uyra raitam sorát
S Ujjuló Sebeim! vér folyó! bitorát.
18. Nincs nehezebb! mint az nyughatatlan Éyell
Az kinek köll lenni, mint méz 's-édes Téjell
Habzik, az Gondos szív! ide! s-tóva széyell!
'S-mint fekszik, úgy: kél föll! bú! bánatos féyell.

13.

1. Soha állhatatos nem vagy beszédidben,
Mint forgó szél, oly vagy sok ígéretedben
Sok féle színt mutatcz szívárvány szívedben
Megh bocsáss! nem vagyok társod néked ebben.
2. Egész galamb háza szíved sok szíveknek,
Ezek ki és mások melyben bé repülnek,
Némellyek tetején csak páratlan ülnek,
ezek bent: kényében, s- kedvében hevülnek.
3. Azt is nem tagadom, a' mit én ígértem;
Mivel én szívemet te szívedhez mértem;
De! mivel igazán szívedhez nem fértem,
igy tüled meg vállaljak, Istenemet kértem!
4. Adóss nem maradtam, mind az által vélem
egyeránt hálaadó voltam úgy itélem!
mert az igasságot hív igazán félem!
s- így több tartozásim bennem nem szemlélem.
5. Ha? te bár! keveset? nagyon szerettelek!
fölöttébb is igen sokszor tiszteltelek!
gondolván leg drágább szívet benned lelek!
azért mint kincsemet méltán féltettelek!

¹ E sor első fogalmazása: *Tüled meg vállalhasak.*

6. Ambár durczáss voltál! még is szelid voltam!
mord szömlődökértis majd mindgyárt meg holtam!
ha? te pirongattál: én edgyett sem szóltam!
Semmi bosszúállást soha sem koboltam!
7. Másoknak kedveztél. Meszszérüll csak néztem!
Noha belsőképpen majd ell nem enyésztem!
Meghis botsáss! soha ezt meg nem emészttem!
bár továbbra hadtam: azért: még sem késtem.
8. Elöttem olly voltál: mint az Apácza szüz
de: mégh is másokért éghtél; mint lobbant tűz
jaj! annak a' szívnek, ki mindent reád füz.
Vald megh! mint kértelek szivedtüll így ne üzz.
9. Én tülem távoztál! és másokat vártál
Én hozzám idegen! mások után jártál!
Tudom! hogy sokakat hajlékodbán zártál
Most látom: magadnak: hogy miképpen ártál!
10. Gondoltad: senki sem érti Practicádat
Senki nem ismeri hitetlen Lárvádat
Azért most már bizvást viseld maskarádat
Bár özvedgyé teted örökös árvadat.¹
11. Az kétszinű szívnek nincsen gyötrödelse
Soha sincs áldása: ezer veszedelme;
Húlt falevéltül is van neki féjelme
'S- véghső? Fátumában senkitüll védelme.
12. Hogyha szélvész éri: kormányát nem leli
Még az habokatis véghtére öleli
Az gyilkos vizeket mindaddigh tsak nyeli
hogy lészen erővell szomjúságha teli.
13. Te nem olcsó vizet. véremet kívántad!
Másokért hevülvén: aztatt szomjúhoztad!
ígaz ohajtásim az szeleknek szántad
s-igy tűró szívemet soha meg nem szántad.
14. Mi hasznod volt? mások tsalárd beszédében *
S-azoknak hitetlen sok ígérétében?
Szívárványt mutató sok színű szivében?
S-azoknak véghtére ki-nevetésében?
15. Mi hasznod volt? néked? ollyakhoz hódultál
Nékem mérget! mézet nékiek nyujtottál
Vérző két szemeddell: hogy így meg vakúltál!
ilyen Bálványoknak: ah! mért bálványoztál!
16. Mi hasznod volt? vald megh! másoknak rosáját
attad: és énnékem tüskéjét, kóróját:
boldog! ki ell nyerte szived koszorúját
boldogh talán az ki szenvedü boszúját.

¹ örökös h. eredetileg: szomorú.

17. Gyalázat engedni! mindeneknek hinni!
tréfa s- complimentért mindgyárast hódolni!
Egy hamis szikráért mindgyárt tűzbe nyúlni
S-illy kép mutatóért igaztúl ell-mulnyi.¹
18. Ámbár erőszakkal! de! már most meg vallod!
hogy miképp meg csaltad, sírva tapasztalod,
Utánnok az mézet üvegh által nyalod!
bár! már! most az mérget halálóssan falod!
19. Igaz az: hogy eztet megh jövendölhetted!
hogy: annyit: igazán te nem szerethetted!
ha? ámbár ezernek szived ígérhetted!
De! azt bizony soha nem telljesíthetted:
20. Így már sem egy, sem több szívek nem szeretnek
Sőt: már alattomban téged ki nevetnek
Ujjokkall mutatnak s-reád integetnek
Igaznál többet is szemeidre vetnek
21. Emlékezzél! réghi szolgád csak azon kér;
hogy kiben éretted nem volt hamis csöpp vér;
Soha sem gondolta, hogy illy veszélre ér
Nevét ne felejtse: légyen illy csekély bér.
22. Emlékezzél: téged annyira szeretett,
hogy még azokat is éretted meg vetett,
a' kiket igazán és méltán kedvellett,
Sőt! hív érdeméért megis esküdtetett.
23. Emlékezzél! miképp? öt érzékenségét
Neked föl áldozta minden tehetségét
Sőt meg sem hallgatta irigyek mentségét
S- kaján eretnekek palástos szentségét.
24. Kérlek! Ne feledd ell! miképp nyájaskodtunk
titkossan s-okossan miképp mulatoztunk,
rettegve és félve egy-két szót szólhattunk
s-talán ha némelykor tsókolodkodhattunk.
25. Kérlek! ne felejtse ell! miképp agyarkodtak,
ellenünk irigyink miképp iparkodtak,
Gondolatunktúl is maíd vámot kívántak,
Maguk és Pribékek által ólalkodtak
26. Kérlek! ne felejtse ell! kikett nem említtek
Sőt titkoss szíveben sirban ell temetek
azért nemis másra, tsak tereád vetek
hogy én nálod nélkül, elesten lehetek.
27. Addigh volt jó! míg én téged üldöztelek,
Noha senki jobban, még sem ismertelek,
Ámbár haboztattak mindenféle szelek,
De! még is mint kő száll bátran szerettelek.

¹ *Igaztúl* h. eredetileg: [az hívtúl].

28. Addigh volt jó! meddig messében beszéltem ;
Mutattam párossan, még is árván éltem!
Még reád kedvessen és mordan szemléltem ;
addigh szerelmemet szerencsésnek véltem.
29. Addigh volt jó! egymás közt meddigh harcoltunk,
Mutattuk egymásra mint ha nem szorúltunk,
S titkoss barátságot egymásnak hazudtunk,
de! még is egymásnak ölébe borúltunk.
30. Nem is emlékezem sok esküvésedrüll
Szeleknek bocsátott sok ezer hitedrüll,
Kírül gondolkodván szivem maid hull, maid füll,
Átkozott az anya ki illy gyermeket szüll.
31. Nem is emlékezem, a' miket ígértél
Midön együgyünek és tászlinak véltél
Azt gondolván vélem mindent ell hitettél
és így bátran mind az bolondnak neveltél.
32. Nem is emlékezem! magad mint mentetted
Magad szeplő nélkül ártatlannak tetted
Egy-két jó szódat is aligh vesztegetted
S- azzall két szivünket egy sirban temetted.
33. Bátor! mást szeretsz is azért: bízvást tessék
Csalárd pillantásid bár mások is lessék,
Csalárd meséidet bízvást fejteggessék,
S- az én utaimat siralmassan nyessék.
34. Bátor más szíveket vidd áldozatodra
Vérekett ki ontván gyilkoss oltárodra
Étess másokat is édes szavaidra
füzdöd föll; és kötözdöd föll álnok rab szijadra.
35. Bátor! ámbár szánom mások nem irigylem
Sőt azért meszszéről árnyékban szemlélem;
bánom szegényeket s- magamban ítélem,
hogy énis úgy voltam! valaha? beszélem.
36. Nem tagadom! rendess magad viselése
engem meg hódétott szemed tekintése;
S- annyira föll hatott szivemben lövése;
mind föll huzott íjnak nyílt ki eresztése.
37. Nem tagadom! édes ajjakid rósája
Czukornáll édessebb nyelvednek füllánkja
Mindgyárt meg érelett, hogy lettem szolgája
akkor olly kegyessnek s- kedvének praedája.
38. Nem tagadom! Voltáll olly kedves előttem
hogy néked egyedüll s- másnak nem szentöltem —
mért tetőtül talpig úgy beléd szerettem
hogy maid Egeket is érted meg vetettem
39. De mivel jól látom, hogy vagy állhatatlan,
egy szívet szeretni mindenkor szokatlan
és: egyhez hódulni néked alkalmatlan,
vagyok szerelmedre, így látom, méltatlan.

40. Isten hozzád! többet már én nem szólhatok!
Többet én éretted, én nem kínlódhatok!
Szived oltáránál én nem imádkhatok!
Szívemnek, hívemnek többet nem valhatok!
41. Isten hozzád! van már szerelmemnek vége!
Ki érted hív lángal — bizony tisztán ége!
Gyászoss is ez két szó, szomorú két ige;
Isten hozzád! mert van szerelmemnek vége.
42. Isten hozzád! voltál két szememnek fényye!
Ell lankadt szíveink ébresztő reményye!
Szív áldozatomnak illatoss tömjényye!
Minden lépéseemnek vezére 's ösvényye!
43. Hajdani szívemnek volt állandóságba,
Ki gondolta volna; légy mulandóságba
Igaz hívségemnek méltatlan váltsága
Én szabad szívemnek örökköss foghsága.
44. Mint szelíd galambot gyilkoss édessgettél;
Ártatlan, tudatlan Gerliczét gyötröttéll!
Titkos nyilaiddall szín alatt sértettéll!
Hiv áldozatodat maid porrá égettéll!
45. De! még mint az Phoenix poromból újjulok!
Találok más szívre, az kihez hódulok!
Neked revancsodra hív hevétül gyúlok,
S- örökköss truczodra hozzája borúlok.
46. Mutattad: kegyess vagy; de ah! gyilkos voltál!
Elöttem bádgyattál, aligh megh nem holtál!
Ravasz könyveiddel szöpögetve szóltál!
S- mind a' jádzó koczkát álnokúl próbáltál!
47. Istentelen szív az, ki illyet okozott
hív szolgálatomért; ki illyen bért hozott;
belől tiszta jég volt, és kívül lángozott,
Légy azért örökkén és: pártuly átkozott!
48. Mi hasznom volt nékem világra születnem!
Illy hitetlen szívet valaha szeretnem!
Néki udvarolnom s- hozzája sietnem!
Nem lévén jutalmom egyébb; csak az nem: nem.
49. Haszontalan olyan szekér után járni:
Nem akar föll vennyi és nem kíván várni
Bolond olyan kincset hív szívébe zární.¹
50. Halálomra jártáll azon két szemekkel;
Kik az Phoebussal is küszködnek fényekkel.
Kik mást sebeséttnek véres fegyverekkel
Te azt véghez vitted egy-két tekintettel.
51. Jobb lett volna talán a'mellyett maradni
Az ki ismeretet! s- másokon kiadni
Azok színességén jó móddal fönt hadni;
Nem köllenék mostan ezekre fakadni.

Itt egy sor hiányzik. (A hiányzó sorok a következőkben találhatók.)

52. De! mivell már így van; és: ezek meg lettek;
Látom! hogy Fátumok: nem fogok mellettük;
Noha ezek téged; velem ell temettek!
S- keservess szív sirban siralmasan tettek.
53. Ha! férfi nem volnék; annyira könyvezném!
hogy azok folyásit: mint: Tengert evezném!
Szivem vass matskáját parthoz nem szegezném!
Cháron hajójához meddigh ell érkezném!
[És így bús életemet: örömet végezném!]
54. Légy azért már! boldogh! és: én boldoghtalan!
Változzál! én leszek: tántoríthatatlan!
bánom! nem lehettem; hozzád álhatatlan!
mert: már nálad nélkül: köll élnem páratlan!
55. Mostis: hogy pártulok: egyedül oka vagy;
ell is gondolhatod: hogy lehet oka nagy!
ah! miért égettél? ha voltál csak jég s- fagy;
nem gondoltam volna; velem így bány! s- így hagy.
56. Előbb hittem volna: az Tenger ki szárod?
Az Nap lovaivall: ell lankad; ell fárod?
Csudais! két szemed! haláligh nem árad?
De! megh tapasztalod — ebből menyi kárad.
57. Előbb hittem volna: nints csillagh egekben?
és egy szín sem lészen messzei füvekben,
vagy semmi nedvesség; az egész vizekben
hogy sem én változást talállyak szívedben.
58. Előbb hittem volna: az tűz jéggé lészen
Sötét étszakátul: hogy az Nap fényt vészen
Mind sem illy árvának szíved engem téssen
és illy tündérséggell tülem ell enyészsen.
59. Tudod: mint esküdtél! nékem az Egekre!
Ujjaid föll tartván a' nagy I(ste)nekre!
hogy kész vagy én értem: bizony mindenekre
éleire-halálra, kínokra s- tűzekre.
60. Így! ki ne hódúlna! nints olly érzékenység
ezeknek nem hinne; nintsen olyan szentség
lehetetlen volna már itt minden menség
de! hitetlen lélek! volt; mégis csak képség.
61. Rab szí s- békó nélkül engem rabnak tettél
Nem csörögh láncz rajtam még is meg kötöttél
Messés beszédekkel addigh késértettél
Hogy bennem a' Lélek csak holt eleven áll.
62. A' halálos beteg szokott meg gyógyulnyi
A tűzre ítél fa bimbóznai s- újjúlnoi
Egekhez könyveim addigh foghnak húlnoi
Virrasztyák jobb napom, s- még fogok vidúlnoi.
63. Nincs nagyobb bolondság; mint az olyan kétség
Hogy nem remély semmit, senkitüll s- maid ellégh.
Éll az réghi Isten! s- még is kegyess az Égh!
Reménlem: hogy megh szány! s- rajtam könyörüll még.¹

¹ E sor helyén eredetileg: *Az mint volt kezdete, olyan legyen az végh.*

64. Bizvást dicsekedgyéll! rajtam triumpháltál
Annyi ezrek közül csak magad ki váltál,
gyilkos kevélséghez: hogy így megháláltál
hidd ell! hogy illy Rabra soha sem találtál.
65. Én legyek az első; s- utolsó kívánom!
hitelenségheznek czélya vagyok; bánom!
noha: ugy magamat azért is kell szánom!
vagy élet: vagy haláll: más színét ohaitom.
66. Nem áll egy föcskébül kegyess tavasz; és nyár,
más hív szív hív szívet kíván és alig vár,
minden ellenségstül nem féll az erős Vár
hogy áthatatlan vagy: benned csak ez egy kár.
67. Meg vallom: hogy minden szód egy-egy hegyess ár
Ki igaz szíveket általl s- meg általl jár;
Kényes szelid szívnek elég egy kicsiny zár
bolond: ki utánad csak reménységért jár.
68. Ketten mit kötöttünk, arra emlékezzél,
egymás közt, melly frigyét, ell ne felejtkezzél
bár! vass; és aczéll vagy; most bizvást könyvezzél
titkoss beszédünkrüll; kérlek: elmélkedgyéll.
69. Jobb lett volna néked csak egyhez hódulnyi
nem annyi szívek közt szorulnyi s- tódulnyi
Jobb lett volna neked én lángomstül gyúlnyi
edgyüt velem élnyi, és edgyüt ki múltnyi.
70. Jobb lett volna próbált szívemnek hívséghe
Mint más ismeretlen álnok csempességhe,
Mint a' füstött falnak lármás színességhe,
iffiunak szélvész bolond szelességhe,
71. Ne várd így magadra az Egek áldását?
Ne várd napod fényre szerencsés járását?
s- az igaz Szíveknek óhajtó Várását?
s- azzal Fátumidnak örök ell zárását?¹
72. — Ne várd: hogy valaha: híven ki szeressen!
nints arra érdemed; méltán tisztelhessen
Kívánom is! minden! átkozott! meg vessen!
S- hív szerelmet! senki rád ne vesztgessen.
73. Ne várd: szódnak légyen valaha hitele;
mert álnokságoddall Magyar—ország tele
söt: talánd? tovább is ell fujt ennek szele?
Atkozott! anya tej! ki illyent nevele.
74. Üldözlek én hidd ell: még árnyékomban is
bosszút rád kiáltok: szároz Poromban is;
ellenséged leszek én még hamvamban is;
Minden szempillantás; minden órámban is.

¹ *Fátumidnak* helyén eredetileg: *reményednek*.

² *Ell fujt* helyén *jutott* volt.

75. Ezer esküvésid szemeidre hányom
Kíért igaz Isten! megh verjen kívánom!
annyi affectusim tsak egyedüll bánom!
s- hogy oll hitetlennek hittem; csak azt szánom.
76. Edgyett melly könnyű volt: ha csaltál ezeket?
gyilkos sajtólódban préselted véreket?
s- azzal szegényeknek kínoztad szíveket
és: eleven sírban temetted élteket.
77. Minden valóságod: teneked csak kétség;
és állandóságod csak forgó kerékség;
minden mozdulásod: csak csupa csempesség
tégedet szeretnyi ilyen gyönyörűség.
78. Másnok ell taga od: ennek mit ígértél?
sőt ell disputárod; hogy mást miképp véltél?
mert: mivell feketét fejrnek ítéltél?
azért: olly halárod léssen: a mynt éltél.

Közli: GÁLOS REZSŐ.

«AZ KOPASZSAGNAK DICZIRETI» A TIZENHETEDIK SZÁZADBAN.

A humanizmus a többi antik, kései és álantik formával együtt az írónikus enkomiumot is új életre keltette. A legszellemesebben és legfőlényesebben Erasmus: az *Encomium moriae* (1509) a humanitás szelleméből újjászületett emberfajta legmaradandóbb megnyilatkozása. De a forma igazi, termékeny virágkora a humanista-barokk átmenet, a maga bizonyosságot kereső lázával, politikai-vallási mérléktelenségeivel, érzületi-esztétikai feszültségével. S valóban: nincs a szűnyog és ember között élő lény, nincs fogyatékoság, betegség, amelynek ne akadna írónikus magasztalója. (Külön világ a podagra-dicséretnek irodalma.)

Az írónikus dicséretformát nálunk — legalább eddigi tudásunk szerint — mindössze egy XVI. századvégi Synesios-utánzat, *Az kopaszsagnak diczireti*, képviselte.¹ Ehhez járul egy eddig számba nem vett latinnyelvű kopaszság-dicséret a XVII. század elejéről.² Szerzője Csanaki Máté, világot járt kálvinista teológus-filozófus, I. Rákóczi György udvari orvosa. Amint főművéből³ látni, szellemi tájékozottságával a haldokló arisztotelizmus és az ébredő racionalizmus határán áll. Dicséretéhez a Joh. Phrea-Beatus Rhenanus közvetítette latin Synesiostól⁴ kapta a motivális-formai ösztönzést. Onnan származik a képzelt szónoiki alaphelyzet — Csanaki a Scabiana Republica

¹ Amint kimutattam (EPK 1913), Synesios latin közvetítéssel került a magyar átdolgozóhoz.

² *Scabiei Encomium ad nobilissimos Scabianae Reipublicae Scabinos* 1626 (s. l.)

³ *Controversiae Partim Logicae et Philosophicae, partim etiam Theologicae*. Quas movit Jac. Martinius. Lugduni Batavorum, 1625.

⁴ *In Calvicii Encomium Synesii Cyrenensis Scholia*. Oratio Jo. Phrea Britanno interprete. Basileae, 1515.